

Ενδεικτικές απαντήσεις στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας

Θέμα Α

A1.

Ο συγγραφέας του Κειμένου 1 διευκρινίζει τους λόγους για τους οποίους η εκμάθηση της ιστορίας είναι αναγκαία. Συγκεκριμένα αναφέρει πως η ιστορία προσδιορίζει το παρόν και καθορίζει το μέλλον, αποδεικνύοντάς το και με την αναφορά στη ρήση ενός ιστορικού. Θεωρεί ότι η εκμάθηση της ιστορίας συνιστά μια πράξη αυτογνωσίας και βαθιάς κατανόησης του ανθρώπινου πολιτισμού, ενώ υπαγορεύει την πραξιολογική τακτική των σύγχρονων κάθε φορά γενεών και τους προσφέρει σαφή προσανατολισμό.

Θέμα Β

B1.

α. Λ

β. Λ

γ. Σ

δ. Σ

ε. Σ

B2.

α. Ο τίτλος του κειμένου 1 είναι συνοπτικός και γι' αυτό το λόγο αποτυπώνεται εύκολα στη σκέψη του αναγνώστη και τον συνδέει άμεσα με το κείμενο που ακολουθεί, είναι ρηματικός και γι' αυτό αποκτά αμεσότητα και κερδίζει σε απλότητα, αξιοποιεί τη σημειολογική λειτουργία του ερωτηματικού και με αυτόν τον τρόπο εισάγει τον αναγνώστη κατευθείαν στο θέμα μια και όσα αναφέρονται στο κείμενο αποτελούν ουσιαστικά την απάντηση σ' αυτήν την ερώτηση. Μάλιστα το α' πληθυντικό πρόσωπο προσδίδει έναν τόνο συλλογικότητας και καθιστά σαφές πως το θέμα του κειμένου που ακολουθεί αφορά όλους.

β. Η παρεμβολή του ευθέως λόγου στο τέλος της πρώτης παραγράφου του κειμένου 1 καθιστά το ύφος άμεσο, καθώς ο ευθύς λόγος είναι πιστή απόδοση του λόγου κάποιου σε μορφή και περιεχόμενο. Έτσι το κείμενο κερδίζει σε ζωντάνια και παραστατικότητα, και οι απόψεις του συγγραφέα του σε αντικειμενικότητα. Επιπλέον το ύφος γίνεται πιο οικείο και διαλλακτικό.

B3.

μικροπερίοδος λόγος με καθημερινό λεξιλόγιο (Πάει παντού): έχει άμεση απήχηση στον αναγνώστη και καθιστά σαφές το μήνυμα

με τις **ελλειπτικές προτάσεις** (Και σε χαρές και σε απώλειες): ο λόγος αποκτά γοργό ρυθμό και το ύφος γίνεται οικείο, οπότε το μήνυμα εντυπώνεται στη συνείδηση του αναγνώστη

με την επιδοτική συμπλεκτική σύνδεση (Και σε χαρές και σε απώλειες): τονίζει την καθολικότητα του μηνύματος

με τη μονή παύλα (Διότι έχουν και οι απώλειες κάθε τόσο τα γενέθλιά τους – αυτές κι αν δεν θέλουν να ξεχαστούν...) που αποτελεί σχόλιο της συγγραφέως και **τα αποσιωπητικά**: το σχόλιο λειτουργεί επεξηγηματικά και δείχνει τη σχέση επετείου-μνήμης, και τα αποσιωπητικά διεγείρουν τη σκέψη, τη φαντασία και τον προβληματισμό του αναγνώστη

ασύνδετο σχήμα (Τιμά τους ήρωες, συντονίζει τον ηρωισμό με το βηματισμό της σημαίας, παρελάνουν οι Θερμοπύλες, δάφνινο στεφάνι στον άγνωστο στρατιώτη...): δίνει έμφαση στη διαρκή παρουσία του παρελθόντος στο παρόν μέσω των διαφόρων πολιτιστικών εκδηλώσεων

χρήση υποτακτικής (ας πω): δείχνει προτροπή προς τον ίδιο τον εαυτό της συγγραφέως προκειμένου να δώσει όσο γίνεται περισσότερες εκφάνσεις αυτού που υποστηρίζει

χρήση μεταφοράς (είναι ένα δωρεάν μεταφορικό μέσον με το οποίο μεταφέρεται το πολυπληθές παρελθόν εδώ στο παρόν): με τρόπο παραστατικό παραπέμπει σε κοινότυπες εμπειρίες που δημιουργούν συνειρμούς και βοηθούν στην καλύτερη κατανόηση της άμεσης διασύνδεσης της επετείου με τη μνήμη

χρήση προστακτικής συνδυαστικά με τον επιδοτικό και (και ιδού): προτρέπει το αναγνωστικό κοινό να εστιάσει σε συγκεκριμένες και κοινότοπες περιστάσεις της καθημερινότητας που ενισχύουν τη διασύνδεση της επετείου με τη μνήμη.

επαναλήψεις (γενέθλια γενέθλια γενέθλια): με τρόπο εμφαντικό δηλώνει τη σχέση της επετείου με τη μνήμη

χρήση διαρθρωτικών λέξεων που δηλώνουν χρονική διάρκεια (και ακόμα τα κρατάει αγκαλιά και τα θηλάζει εκείνη η παλιά φωτογραφία σου.): με αυτό τον τρόπο συνδέει το παρελθόν με το παρόν

χρήση μεταφοράς και προσωποποίησης ταυτόχρονα (και ακόμα τα κρατάει αγκαλιά και τα θηλάζει εκείνη η παλιά φωτογραφία σου): δείχνει την άρρηκτη και ζωτικής σημασίας σχέση του παρελθόντος με το παρόν.

(Παραθέτουμε όλες τις δυνατές επιλογές για την καλύτερη διαφώτιση των υποψηφίων)

Γ1.

Το ταγάρι για την αφηγήτρια είναι ο συνδεδεμένος κρίκος με τις καταβολές της. Είναι η ταυτότητά της, αφού τη συνδέει με τους προγόνους της. Με τη χρήση ρημάτων δραστηριότητας (*χρησιμοποιούσε, το είχε φτιάξει*) αποσκοπεί να δείξει τη σχέση του ταγαριού, που τώρα κρατούσε στα χέρια της, με τη μητέρα, τη γιαγιά και την προγιαγιά της. Επίσης με τη χρήση της αντίθεσης «*Ήταν άβολο γι' αυτήν τη δουλειά αλλά ήταν τότε της μόδας*» εκφράζει τη διαχρονικότητα παλαιών αντικειμένων, όπως βέβαια και

με τη χρήση της διαρθρωτικής λέξης *επίσης* (Εξέφραζε οικολογικές ανησυχίες επίσης.) Επιπρόσθετα η απομόνωση των υποκειμένων με τη χρήση ελλειπτικών προτάσεων στο χωρίο «*Μου διηγήθηκε τα νυχτέρια που έκαναν τότε υφαίνοντας στον αργαλειό με το φως του λυχναριού. Η μαμά της. Τα έλεγε αυτά με νοσταλγία. Η γιαγιά.*» δείχνει πώς το ταγάρι μέσω των αναμνήσεων που ξυπνά συνδέει τις γενεές.

Το ταγάρι αποτελεί ένα κειμήλιο για την αφηγήτρια όπως βέβαια θα αποτελούσε και για εμένα. Ένα κειμήλιο που έχει κυρίως συναισθηματική αλλά και υπαρξιακή αξία, αφού ανακαλεί μνήμες του παρελθόντος και παραπέμπει στις ρίζες μου. Ιδιαίτερα σήμερα θα κρατούσα το ταγάρι όχι βέβαια για να το πουλήσω σε κάποιο παλαιοπωλείο, όπως ίσως θα έκανε κάποιος άλλος συνομήλικός μου για να εξασφαλίσει το αντίτιμο ενός κινητού τελευταίας τεχνολογίας, αλλά για να μην ξυλιάσω μέσα στη διαπλανητική παγωνιά της παγκοσμιοποίησης, όπως είπε και ο Σεφέρης.

Δ1. Τίτλος: Ιστορία: στοιχείο ταυτότητας

A Ζητούμενο:

- ✓ Η ιστορική γνώση μας οδηγεί στην αυτογνωσία → μας επιτρέπει να γνωρίσουμε τις ρίζες μας και μας θωρακίζει απέναντι στη σύγχυση που ταλανίζει το σύγχρονο άνθρωπο
- ✓ Προσφέρει ετερογνωσία → μας βοηθά να κατανοήσουμε το κοινωνικό γίνεσθαι μέσα από το ιστορικό και αφού υπάρχει η ιστορική νομοτέλεια να κατανοήσουμε και ως ένα βαθμό να διαβλέψουμε τι μπορεί να επακολουθήσει τις επιλογές μας.
- ✓ Αποτελεί πυξίδα της πολιτικής μας στάσης, καθώς μας βοηθά να αποκτήσουμε συνείδηση της πολιτειακής οργάνωσης και να εξελιχθούμε σε ενεργούς πολίτες που μπορούν να διαφυλάξουν με τη δράση τους τα δικαιώματά τους αλλά και να εναρμονιστούν με το κοινωνικό σύνολο.

B. Ζητούμενο:

- ✓ Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών → προσομοίωση φαινομένων και καταστάσεων, το μάθημα αποκτά βιωματικότητα και γίνεται πιο ελκυστικό.
- ✓ Με πρωτοβουλία των αρμόδιων φορέων να επιχειρηθεί μια δημιουργική όσμωση των μνημείων του παρελθόντος με τη σύγχρονη πραγματικότητα μέσα από τη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων και κοινωνικών δράσεων σε αρχαιολογικούς ή μουσειακούς χώρους.
- ✓ Με αλλαγή τις εκπαιδευτικής προσέγγισης του μαθήματος → η απομάκρυνση από τη στεία απομνημόνευση και η κριτική προσέγγιση των γεγονότων του παρελθόντος μέσα από το πρίσμα της σύγχρονης πραγματικότητας με την αντίθεση ομοιοτήτων και διαφορών θα βοηθήσει τους νέους να συνδέσουν την ιστορική γνώση με το παρόν και να αντιληφθούν την πρακτική του αξία, απαραίτητη προϋπόθεση αλλαγής της στάσης τους, αφού ο άνθρωπος έστω κι αν γνωρίζει τη σημασία κάθε πνευματικής προσπάθειας έχει ανάγκη να γνωρίζει και την ωφελιμότητά της για να επιδοθεί σ' αυτήν.

Επιμέλεια: Ελένη Χολέβα